

Ennakkoarvioinnin ABC - mistä EVAuksessa oikein onkaan kyse?

Ville Nieminen @ViVaNieminen

Mitä on EVAus?

EVA on työväline vaikutusten jäsentämisen tueksi päätösten valmisteluvaiheessa.

Se varmistaa moninäkökulmaisen tarkastelun lyhyen ja pitkän aikavälin vaikutuksista päätöksen ja sen mahdollisten vaihtoehtojen osalta.

Ennakkoarvioinnin eli EVAn hyödyt

VALMISTELIJAT:

- Valmistelu on avoimempaa ja järjestelmällisempää
- Yhteistyö vahvistuu ja vastuu jakaantuu
- Toimialojen välinen dialogi kehittyy
- Yhteys kuntastrategiaan terästyy

PÄÄTÖKSENTEKIJÄT:

- Eri päätösvaihtoehdot tuodaan avoimesti esiin
- Vaihtoehtoja on helpompi verrata
- Valmisteluyhteistyö ja osallisuus vahvistuvat
- Päätökset ovat vahvemmin punnittuja ja perusteltuja
- Vastuunjako selkeytyy
- Päätökset ovat kestävämpiä ja vaikuttavampia

KUNTALAISET:

- Päätösten vaikutukset kuntalaisiin ja heidän hyvinvointiinsa on pohdittu kokonaisvaltaisesti eri näkökulmista
- Päätösten vaikuttavuus lisääntyy
- Päätöksenteon avoimuus kasvaa
- Osallisuus vahvistuu luoden luottamusta

Suosituksesta tukeen!

Lainsäädännöllinen selkänöja

- Ennakkoarviointi on kirjattu terveydenhuoltolakiin (11§) ja maankäyttö ja rakennuslakiin (9 §)
- Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 252/2017
- Sote-uudistuksessa
  - EVA kunnissa 6§
  - EVA hyvinvointialueella 7 §

EVAn käyttöä kunnissa lisäävät entisestään

- Päätösten vaikuttavuuden vahvistaminen ja pitkäjänteisyys
- Lapsivaikutusten arviointi (LAVA)
- Kuntalaisten osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksien vahvistaminen
- Miten viestitään ennen valmistelua, sen aikana ja päätöksen jälkeen?
- Kompleksisten asioiden jäsentäminen

EVA

Yksittäisiä vaikutustyyppejä

- Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi (IVA)
- Lapsivaikutusten arviointi (LAVA)
- Ympäristövaikutusten arviointi (YVA)
- Terveysvaikutusten arviointi (TVA)
- Mielenterveysvaikutusten arviointi (MIVA)
- Sosiaalisten vaikutusten arviointi (SVA)
- Sukupuolivaikutusten arviointi (SUVA)
- Maaseutuvaikutusten arviointi
- Yritysvaikutusten arviointi (YRVA) ym.

Erilaisia vaikutuksia arvioidaan samanaikaisesti:

- 1) kuntalais-
- 2) ympäristö-
- 3) organisaatio- ja henkilöstö- sekä
- 4) taloudelliset vaikutukset

1

PÄÄTÖS ENNAKKOARVIOINNIN TEKEMISESTÄ

Kunnan on hyvä linjata itselleen, mitkä päätökset vaativat ennakoarviointia. Linjaus voi olla lista asioista tai yleinen periaatepäätös ennakoarvioinnin toteuttamisesta.

2

PÄÄTÖSVAIHTOEHTOJEN MUODOSTAMINEN

Muodostetaan vaihtoehtoisia päätösesityksiä.

3

VAIKUTUSTEN TUNNISTAMINEN

Tunnistetaan ja esitetään päätösten vaikutukset eri näkökulmista:

- kuntalaisvaikutukset
- ympäristövaikutukset
- organisaatio- ja henkilöstövaikutukset
- taloudelliset vaikutukset

6 VAIHETTA ENNAKKOARVIOINNIN TOTEUTTAMISEEN

4

VAIHTOEHTOJEN VERTAILU

Vaihtoehtoja vertaillaan toisiinsa ja vertailun tulos kirjoitetaan perustelutekstiin. Esittelijä ottaa kantaa eri vaihtoehtoihin.

5

PÄÄTÖSESIITYKSEN LAADINTA

Vaihtoehtojen vertailun jälkeen esittelijä esittää päätettäväksi parhaimpana pitämänsä ratkaisuvaihtoehdon.

6

PÄÄTÖKSEN SEURANTA JA ARVIOINTI

Kun päätös on tehty, sovitaan miten, kuka ja millä aikataululla päätöksen toteutumista seurataan.

Käsittely ja vastuu

- Valmistelijan tai esittelijän vastuulla yleensä päättää EVAuksesta
- Päätösvaihtoehtojen määrä
- EVAus voi olla myös erillisen lainsäädännön vaatimus
- EVA voidaan toteuttaa:
  - a) ”pöytälaatikkotyönä”
  - b) yhteistyönä tai
  - c) julkiseksi osaksi esitystä

EVA prosessina

PÄÄTÖSVAIHTOEHTOJEN MUODOSTAMINEN

Viranhaltijat muodostavat vaihtoehtoisia päätösesityksiä ja esittävät niiden vaikutukset. Päätösvaihtoehtojen tulee olla todellisia, jotta niiden muodostamisesta on hyötyä.

- Nykytilan lisäksi tarpeellinen määrä vaihtoehtoja

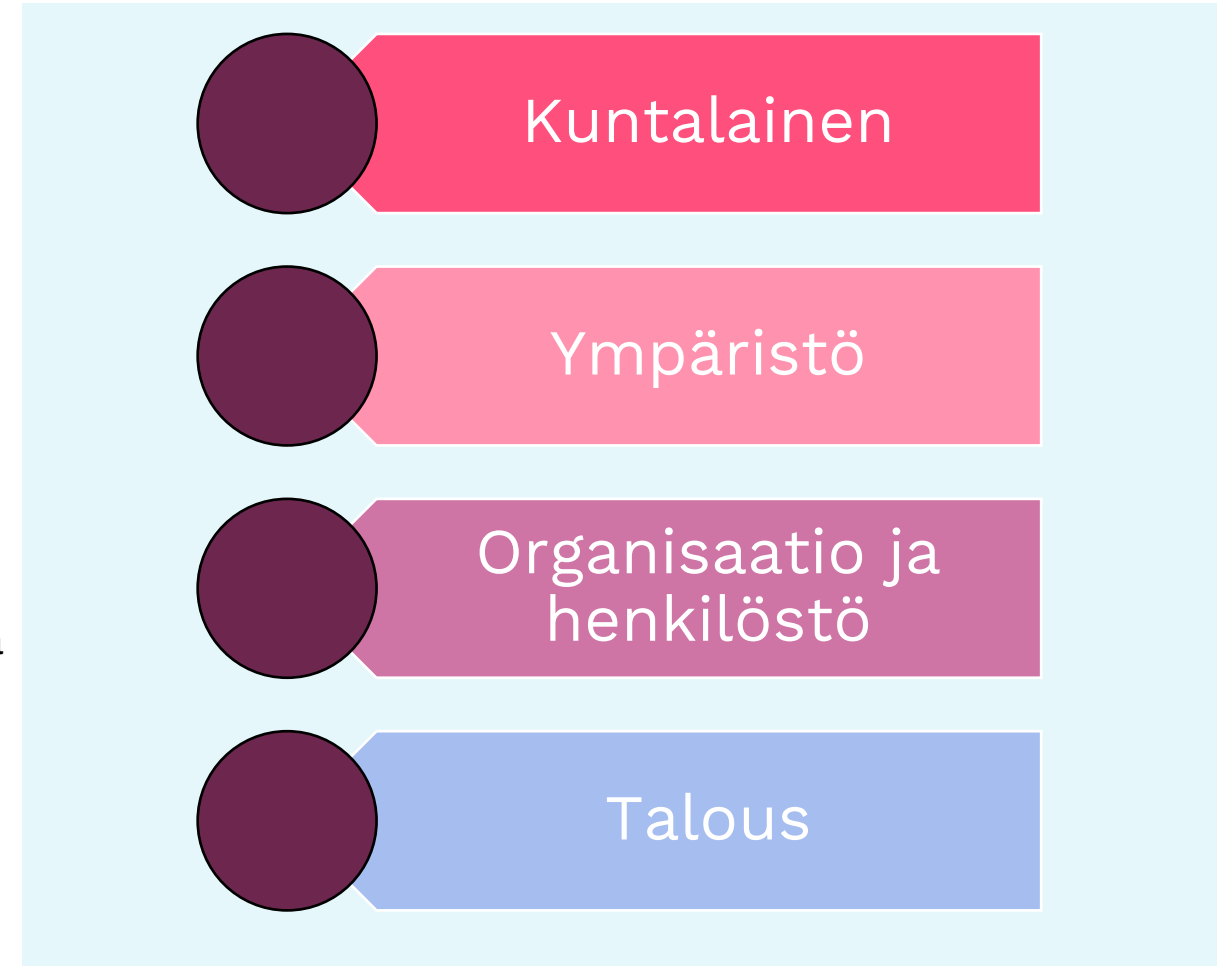
VAIKUTUSTEN TUNNISTAMINEN

Vaikutusten arvioinnissa on tärkeää tunnistaa erilaiset vaikutustyypit. Tarkoituksenmukaista on keskittyä vain merkittäviin vaikutustyyppihin.

- Päätösten vaikutuksia voi arvioida ennalta neljästä eri näkökulmasta - kuntalaisten, ympäristön, organisaation ja talouden kannalta tai sitten kunnassa voidaan päättää erikseen tarkasteltavista näkökulmista ja vaikutuskohteista.

EVAn näkökulmat

- Hyvinvointi ja terveys, yhdenvertaisuus, tasa-arvo: sukupuolten ja kieliryhmien välinen, osallisuus, työllisyys, elinkeinoelämä, tietoyhteiskuntataidot (sisältää tietoturvan, palvelujen ja sosiaaliturvan tason), turvallisuus, kattavuus ja saatavuus kunnan eri alueilla
- Ihmisten elinolot, terveys ja viihtyvyys, maaperä, luonnon monimuotoisuus, ilmasto, maisema, kaupunkikuva, kulttuuriperintö, rakennettu ympäristö ja yhdyskuntarakenne
- Keskinäiset toimivaltamuutokset, uudet palveluiden tuottamistavat, organisaation tehtävien määrä, laatu ja menettelytavat, henkilöstömäärä, asema ja osallisuus, organisaation raportointi – tiedottamis- ja selvitysvelvoitteet ja kielelliset velvollisuudet
- Väestöryhmien ja kotitalouksien asema ja käyttäytyminen, yritysten toiminta ja niiden välinen kilpailu sekä markkinoiden toimivuus, kunnallistalouden yhteisöjen rahoitus, voimavarojen jako, työllisyys ja tuottavuus sekä palvelutuotannon muutos

Muita kunnissa käytettyjä näkökulmia

Strategia

Miten päätös on linjassa strategian kanssa?

Miten edistää strategiaa tai ohjelmia?

Yritysvaikutukset

Mitä vaikutuksia markkinoille?

Miten vaikuttaa paikallisten yritysten talouteen tai mahdollisuuksiin

Lapsivaikutukset

Mitä vaikutuksia erityisesti lapsiin?

VAIHTOEHTOJEN VERTAILU

Vaihtoehtoja vertaillaan toisiinsa ja vertailun tulos kirjoitetaan perustelutekstiin, jossa esittelijä ottaa kantaa eri vaihtoehtoihin.

- Vaikutuksia tarkastellaan pitkällä ja lyhyellä aikavälillä
- Kiteytä vaikutukset tähän, koska tämä tulee näkyviin loppuvertailussa

Päätösesitys ja päätöksen seuranta

PÄÄTÖSESIITYKSEN LAADINTA

Vaihtoehtojen vertailun jälkeen esittelijä esittää päätettäväksi parhaimpana pitämänsä ratkaisuvaihtoehtoa.

PÄÄTÖKSEN SEURANTA

Kun päätös on tehty, sovitaan miten, kuka ja millä aikataululla päätöksen toteutumista ja vaikutuksia arvioidaan.

EVA-työkalu

EVA-dokumenttiin käsiksi

SÄHKÖINEN HYVINVOINTIKERTOMUS

VAIKUTUSTEN ENNAKKOARVIOINTI

Kuntaliitto

Valitse kieli... ▾

KIRJAUDU ULOS

Valitse dokumentti ▾

Ville Nieminen (ville.nieminen@kuntaliitto.fi) | 📄 | 🗨️ | ⚙️ | ⓘ

Sinulla ei ole valittua dokumenttia

Valitse olemassa oleva valikosta, tai luo uusi.

+ Uusi SHVK-dokumentti

+ Uusi EVA-dokumentti

Muokkaa arviointisisältöjä

- Näkökulmat
- Vaikutuskohteet

- Oman organisaation näköinen rakenne!
- Muokkaa, lisää, poista

Päätösesitykset, näkökulmat ja vaikutuskohteet

i Voit lisätä, poistaa ja muokata päätösvaihtoehtoja, näkökulmia ja vaikutuskohteita. Näkökulmat ja vaikutuskohteet ovat yhteisiä kaikille päätösvaihtoehdoille. Muokkaukseen pääset klikkaamalla kohdetta. Voit myös muuttaa kohteiden järjestystä raahamalla ne haluaamaasi kohtaan.

Lisää vaihtoehto

- Nykyiset päiväkodit - korjaukset
- Kuntalainen
- Ympäristö
- Organisaatio ja henkilöstö
- Talous
- Yritysvaikutukset
- Uusi yksityinen päiväkoti
- Uusi kunnan rakentama päiväkoti

Sulje Tallenna

Mitä vaihtoehtoja tarkastellaan?

5 Päätösvaihtoehtojen vaikutusten tarkastelua

Päivitetty viimeksi: 09.10.2018 14:19

Vaihtoehto	Kuvaus	
Nykyiset päiväkodit - korjaukset	Varhaiskasvatus pääsääntöisesti kunnan omana toimintana, siten että Rantalan päiväkotiin tehdään välttämättömät korjaustoimet.	
Uusi yksityinen päiväkoti	Yksityinen palveluntuottaja rakentaa uuden päiväkodin, johon asiakkaita ohjataan palvelusetelillä. Rantalan toiminta loppuu.	
Uusi kunnan rakentama päiväkoti	Kunta rakentaa uuden päiväkodin Rantalan päiväkodin tilalle.	

Lisää vaihtoehto

Näkökulmat ja vaikutuskohteet

Näkökulma: Kuntalainen				
Vaikutuskohde	Lyhyt aikaväli	Pitkä aikaväli	Indikaattorit	
Terveys ja hyvinvointi				
Kuvaus Ei vaikutuksia				
Työllisyys ja työelämä				
Kuvaus Eläköityvien henkilöiden vakanssien täyttäminen.				
Asiakkaan valintamahdollisuudet				
Kuvaus Asiakas voi toivoa tiettyyn päiväkotiin sijoittumista, ja toivomus otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon. Organisaatio kuitenkin päättää lopullisen sijoittumisen.				

Eri vaihtoehdot näkyvillä

Vaikutuskohde	Nykytila/nollavaihtoehto	Vaihtoehto 1: Peruskorjaus	Vaihtoehto 2: Uusi kuntorata
Kuntalainen			
Terveys ja hyvinvointi			
<i>Lyhyt aikaväli</i>			
<i>Pitkä aikaväli</i>			
<i>Kuvaus</i>	Lyhyellä aikajänteellä kuntorata on kuntalaisten hyödynnettävissä kuten tähänkin saakka, pitkällä aikajänteellä rapistuva kuntorata aiheuttaa tapaturma- ja onnettomuusriskin.	Lyhyellä aikajänteellä kuntorata on kuntalaisten hyödynnettävissä kuten tähänkin saakka.	Kuntorata ei ole käytettävissä lyhyellä aikavälillä, rakennusvaiheessa nykyinen rata suljetaan. Pitkällä aikavälillä käyttöasteen nousu ja turvallisuuden parantuminen tuovat hyötyjä.

Päätösesitysten vertailuun lisätukea

Uusi *Päätösesitysten vertailu* -toiminto (Toiminnot-valikko)

Voit ladata vertailun myös PDF- ja Excel-muodossa

Päätösesitysten vertailu

Toiminnot -

	NOLLAVAIHTOEHTO		MAKSIMIVAIHTOEHTO		KOMPROMISSIVAIHTOEHTO 1		KOMPROMISSIVAIHTOEHTO 2	
	Lyhyt aikavali	Pitka aikavali	Lyhyt aikavali	Pitka aikavali	Lyhyt aikavali	Pitka aikavali	Lyhyt aikavali	Pitka aikavali
Ympäristö								
Ihmisten elinolot, terveys ja viihtyvyys	-1	-2	2	2	2	2	1	1
Maaperä, luonnon monimuotoisuus, ilmasto	-1	-2	2	1	1	1	1	1
Maisema, kaupunkikuva, kulttuuriperinto	0	-1	1	1	1	1	1	1
Kuntalainen								
Terveys ja hyvinvointi	-1	-1	2	2	1	2	1	1

Yhteenveto numeerisista arvioinneista

Tehostevärit

Kolme pointtia

**Oma räätälöity malli ja
oma tarkastelun taso**

**Parempia ja
vaikuttavampia
päätöksiä**

**Osallisuudelle on tilaa
EVAuksessa**

The background is a vibrant, abstract composition. It features a large, bright yellow area on the left side, which transitions into a white space on the right. This white space is heavily splattered with red paint, creating a marbled effect. A prominent diagonal brushstroke, rendered in a textured yellow, runs from the top-left towards the bottom-right. Scattered throughout the composition are several solid-colored circles: one orange circle in the upper right, one orange circle in the lower middle, and one orange circle in the lower right. Additionally, there are dark blue splatters and brushstrokes in the bottom right corner. The overall aesthetic is energetic and artistic.

KUNTA LIITTO